Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for authors and
subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Beskrifnins till karta öfver berggrunden inom de malmförande trakterna inom norra delen af Örebro län

G. Nordenström

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: G. Nordenström (1890) Beskrifnins till karta öfver berggrunden inom de malmförande trakterna inom norra delen af Örebro län, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 12:5, 444-446, DOI: [10.1080/11035899009443095](https://doi.org/10.1080/11035899009443095)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035899009443095>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

Anmälanden och kritiker.

Beskrifning till karta öfver berggrunden inom de malmförande trakterna inom norra delen af Örebro län.

II. *Geognostiska kartor och beskrifningar öfver de viktigare gruffälten* af BIRGER SANTESSON. 4:o. 172 sidor text, grafiska tabeller och 13 färglagda planscher.

För omkring 7 år sedan publicerades af Sveriges Geologiska Undersökning en på dess och Jernkontorets bekostnad utarbetad *Karta öfver berggrunden inom de malmförande trakterna i norra delen af Örebro län*. Med densamma följde ock en allmän geologisk beskrifning utarbetad af HENRIK SANTESSON under medverkan af ALB. BLOMBERG och BIRGER SANTESSON. Det område, öfver hvilket denna karta upprättats, utgör omkring 2,850 km² och innefattar ett flertal af våra viktigaste bergslager, såsom *Nora*, *Hjulsjö*, *Grythytte*, *Hellefors* och *Nya Kopparbergs* bergslager samt delar af *Lindes* och *Ramsbergs* bergslager. Som fortsättning och afslutning af denna publikation har nu utkommit »*Geognostiska kartor och beskrifningar öfver de viktigare gruffälten*» inom samma område, utarbetad af BIRGER SANTESSON.

Beskrifningen öfver gruffälten föregås af en inledning, hvari författaren till en början framhåller att de flesta af vårt lands malmtyper äro representerade bland de järnmalmfyndigheter, som här förefinnas och anser han på grund häraf lämpligt att med stöd af den närmare kännedom som vunnits om järnmalmerna, såväl i dessa som öfriga af landets bergslagsorter, göra en möjligast öfversigtlig sammanställning af desamma.

Härvid indelar förf. först malmen i vissa hufvudgrupper efter de olika *bergarter*, hvari de uppträda. Utgående från den riktiga grundsatsen, att det är lagerarterna som genom sin intima blandning med järnglans och magnetit gifva malmen deras olika karakter, använder förf. derefter som indelningsgrund för de olika malmtyperna *lagerarternas mineralogiska sammansättning*, hvarigenom han kommer till följande generella sammanställning:

I. *Gneisformationens malmer* (inom kartområdet ej representerade).

II. *Hälleflintgneisens malmer:*

A.	{	1. <i>Quartzförande malmer:</i>
		a) <i>Stribergstypen,</i>
		b) <i>Pershyttetypen,</i>
		c) <i>Strossatypen,</i>
		d) <i>Lombergtypen.</i>
B.	{	2. <i>Klorit- och fältspatsförande malmer:</i>
		a) <i>Blankatypen,</i>
		b) <i>Åsbobergstypen.</i>
B.	{	3. <i>Hornblende- och augitförande malmer:</i>
		<i>Lerbergstypen.</i>
B.	{	4. <i>Talkförande malmer:</i>
		<i>Rösbergstypen.</i>
C.		5. <i>Kalkförande malmer:</i>
		<i>Sikbergstypen.</i>

III. *Hälleflintans malmer:*

1. *Dolomitförande malmer:*
Högforstypen.
2. *Manganmalmer:*
Vikerstypen.

Om denna sammanställning gäller detsamma som om alla dylika, att svårighet möter att deri inpassa *hvarje* förekommande slag af malin. Såsom förf. äfven framhåller, äro gränserna emellan de olika malmerna ej alltid så skarpa, utan en mängd öfvergångsformer finnas, som göra det omöjligt uppställa en alla olika järnmalmvarieteter omfattande serie typer, hvari dessa äro till ett ringare antal begränsade. Flertalet malmer kunna emellertid ledigt nog inrangeras i denna typserie och gäller detta särskildt här ifrågavarande malmer, såsom närmare och bäst synes af de å sid. 154 och 155 anförda tabellerna, i hvilka en öfversigt lemnas af lagerarternas kemiska sammansättning.

Sedan inledningen avslutats med några allmänna anmärkningar om i sammanställningen förekommande grupper och typer af malmer, följa derefter specialbeskrifningar öfver ett stort antal gruffält, hvar till äfven höra noggrannt utförda planscher, som, genom ur fältens markscheiderkartor aftecknade geologiska specialkartor, horisontalskärningar samt längd- och tvärprofiler, på ett förträffligt sätt åskådliggöra malmförekomsterna. Dessa beskrifningar omfatta först de inom kartområdet förekommande viktigare *järngrufvefälten*, ordnade efter de olika bergslager, som de tillhöra. Efter det sålunda ej mindre än 33 olika järnmalmfält beskrifvits, äro i särskilda tabeller sammanställningar gjorda af de lagerarters kemiska sammansättning, som de beskrifna fältens malmer innehålla. Arbetet avslutas med beskrifningar öfver fem inom kartområdet belägna mera framstående

koppar- och silfvergruffält samt med en *grafisk framställning af järnmalmuppfordringen* inom de större gruffälten under åren 1860—85.

Ilvad särskildt *beskrifningarne* öfver gruffälten beträffar, börja dessa, efter det belägenheten angifvits, med en ur bergmästarerelationerna hämtad historisk framställning af grufdriften från den tid fälten först började arbetas. Därefter redogöres för fältens indelning och utsträckning, deras omgifvande bergarter, malmagerföljden, malmernas och deras lagerarters beskaffenhet; vidare för malmernas form, läge, storlek och i dem uppträdande sprickfyllningar; slutligen meddelas uppgifter om malmproduktionens storlek, brytningssätten, som användas vid malmernas tillgodogörande, anordningarna för berg- och vattenuppfordringen samt malmernas förbrukningsorter.

Såsom af detta korta referat synes, har författaren i sina specialbeskrifningar öfver gruffälten ingått på flertalet af de förhållanden som inverka vid bedömandet af ett gruffält, vare sig man endast önskar få kännedom om malmförekomsten derstädes eller åstundar erhålla upplysning om fältets praktiska värde. Författarens mångfaldiga uppgifter om allt hithörande äro särdeles fullständiga och derjemte äfven korrekta. De få undantag i senare hänseendet, som ref. iakttagit, beröra endast vissa malmers förbrukningsarter och anordningar för berg- och vattenuppfodring, med andra ord, förhållanden som äro utan inflytande på det hela.

Gifvetvis har det ej varit möjligt att få allt material till dessa beskrifningar utan biträde och tillmötesgående af dem som nämnast omhänderhafva skötseln af grufvorna i fråga. Förf. framhåller och flerstädes, huruledes härigenom högst värdefulla och detaljrika upplysningar erhållits beträffande såväl grufvornas bearbetande i äldre tider som malmförekomsten och en mängd andra förhållanden.

Emellertid har denna publikation i alla fall kräft mycken tid och tråget arbete. Med skäl kan den äfven betraktas såsom ett mycket godt resultat af den möda, som derpå nedlagts, och helt säkert får den många intresserade läsare. Såsom redan blifvit antydt, innehåller den en mängd fakta af synnerligt värde, så för geologen som för den praktiske bergsmannen, hvarföre den utan tvifvel kommer att hel-sas med odeladt bifall ej endast i de bergslager, hvilka den omfattar, utan ock af alla för hithörande förhållanden intresserade i öfriga delar af vårt land.

G. NORDENSTRÖM.